

Björn Wester hade precis köpt en digitalkamera, men inte riktigt lärt sig hur den fungerade. Han tryckte dock kameran mot tuben och brände av några bilder. Idag är det en unik dokumentation av den vitvingade även om kvaliteten inte är den bästa.

MEGA-ARTER

Vitvingad lärka – ny art för landet

"Och nu mina vänner, håll i hatten!" När Mikael Nord inleder en inläsning med de orden vet vi att det betyder något blytungt.

Den 7 juli gjorde Bo Hultgren som vanligt en morgonrunda på Furildens på nordöstra Gotland. Det gör han varje dag under det halvår han tillbringar i sin sommarstuga på ön. Och har så gjort i tio år.

Det hade regnat på morgonen och vid Suderudd ser han från bilen en lärka som går på den lilla grusvägen. Det är inget konstigt med det. Här är det nämligen gott om sånglärkor.

– Men plötsligt ser jag två vita vingblaffor. Jag stannar bilen och konstaterar i handkikaren att det inte är någon sånglärka. Min första tanke var faktiskt vitvingad lärka, berättar Bo Hultgren som hade fågeln på 10 meter som närmast.

– Den flyger upp och landar ett stycke bakom min bil. Jag får fram tuben och får nu en bekräftelse på vad jag redan sett, bland annat den rostfärgade hättan. Jag tittar på lär-

Foto: Björn Lilja

kan i ungefär 20 minuter och under den tiden lyfter och landar den ett par gånger till.

Klockan är nu 9 och Bo åker till sin stuga för att ringa till Tord Lantz i Visby. Bo drar alla karaktärer och en exakt lokalbeskrivning. Tord ringer C3-svararen och klockan 10:20 kommer det femsiffriga larmet som skakar om skådarsverige – 039305.

Som en av de första skådarna anländer stockholmaren Björn Wester som nu vistas i sin sommarstuga på Fårö. Bara en vecka innan har Björn köpt en digital stillbildskamera, men har inte riktigt hunnit sätta sig in i hur den fungerar.

– Det kan jag göra på Gotland under semestern, tänkte jag. Då kan jag provplåta lite och lära mig tekniken, säger han.

Det första provet blev lärkan när den gick på den lilla grusvägen. Björn tryckte kameran mot tuben och fick några unika bilder, visserligen långt ifrån perfekta.

Nu har det gått ett par timmar och skådare från hela landet bombarderar Destination Gotlands bokningskontor. Färjebiljetter blir snabbt hårdvaluta mitt i semesterrusningen till ön. De mest angelägna lyckades i all hast fixa både privatflyg (ett gäng från västkusten) och reguljärflyg som utnyttjades av fem stockholmare och en uppsala-bo.

Vid 13-tiden gjorde lärkan en av sina många luftturer och sågs på låg höjd gå ner bakom ett krön. Följdes av larmet "drog iväg troligen kvar". Skådare på plats var övertygade om att den landat bakom krönet som ett par gånger tidigare. Ännu ingen oro i skådarsverige, men efter någon timme svalnade spåret. Göran Arstad pep ut "Eftersöks, ännu ej återfunnen". Vid det här laget hade de första fastlänningarna anlånt med flyg och hjälpte till med eftersök i flera timmar. I samma takt som hoppet att återfinna den vitvingade sjönk, avbokades färjebiljetter av hundratals heta skådare. Eftersöken pågick till skymningen

och återupptogs dagen därpå. Men förgäves – lärkan var borta.

Facit av dagen blev att bara mellan 15 och 20 skådare hann kryssa fågeln, därav ca 10 C3-medlemmar.

Som en parentes kan nämnas att upptäckaren Bo Hultgren aktivt försöker stoppa planer på vindkraftsbyggen på Suderudd med hänvisning till områdets kvaliteter när det gäller fågel. Bo har mellan 200 och 220 arter varje år på Furilden och flera rariteter har upptäckts genom åren, bl a långnäbbad mås, vitgumpsnäppa, gyllensparv, blåstjärt och skäggtärna.

Kommentar: Vitvingad lärka är en mycket tung art i Europa. Häckar närmast på de centralasiatiska stäpperna vid Kaspiska havet och flyttar inte speciellt långt. Fynd finns i ett flertal europeiska länder, bland annat i våra grannländer Norge och Finland.

Örnvråk på Öland

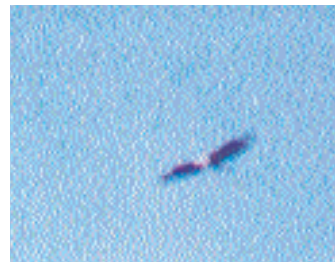

Foto: Andreas Åfeldt

Söndagen den 28 juli står ett gäng skådare vid Sibyllas och väntar på en stäpphök som setts tidigare på dagen. Bland några vråkar upptäcker Andreas Åfeldt från Örebro en något större rova. Björn Engelman från Järfälla följer samma fågel. Bosse Carlsson får in den i tuben och konstaterar att den är tecknad som en örnvråk. Några sekunder senare står det klart. Det är en örnvråk! Den glider nu sakta norrut, men Andreas hinner ta ett par slumpskott med en vanlig kamera genom tuben.

På tvärvägen Näsby-Parboäng genskjuter Tommy Eriksson vråken och kan studera den i detalj när den passerar rakt över knoppen innan den fortsätter åt nordväst. Ytterligare några skådare hinner se den när den passerar Södra Möckleby. Det sista larmet kommer från Mellby på östkusten där Lena Wikström larmar ut den. Därefter var örnvråken som uppslukad.

På måndagen står ett 70-tal skådare vid Sibyllas i hopp om att mönstret ska upprepas. Men ingen örnvråk dyker upp. Först tre dagar senare visar den sig igen – då på norra Öland när Staffan Rodebrand ser den flyga norrut.

Summa summarum hann ett 20-tal skådare kryssa den rara vråken.

Kommentar: Det finns tidigare 9 godkända fynd av örnvråk i Sverige.

Tjockfötter i tre landskap

Foto: Per Lif

– Jag brukar ta en runda till gamla F15 eftersom flygplatsen drar till sig en hel del fågel, bland annat har vi haft stäpphök här, säger Stefan Persson från Bollnäs.

När Stefan den 26 juni parkerade bilen vid obskullen står stirrade ett stort gult öga på honom.

Tjockfoten blev en riktig publikmagnet. Många plockade den på väg upp till fjällen.

Den 1 augusti upptäcktes ytterligare en tjockfot – den här gången i Sunnansjö, Dalarna, av Marie Olsson. Den var dock försvunnen efterföljande morgon. Sannolikt samma fågel hittades av Magnus Unger vid Ljungheden i Göteborg den 4 augusti.

Kommentar: Det finns tidigare 30 godkända fynd av tjockfot i Sverige.

Foto: Hans Blister

Svarthuvad sparv i Medelpad

Kvällen den 12 maj tittade kyrkovaktmästaren i Selånger, Medelpad, ut genom fönstret på sin fågelmatning. Bland grönfinkar och grönsiskor hoppade en fågel som han inte kände igen. Han hade Lars Jonssons Fåglar i Europa och kunde inte få det till något annat än svarthuvad sparv.

– Han ringde Nisse Lundmark som hade svårt att tro att tro på artbestämningen. Men kyrkovaktmästaren stod på sig och Nisse åkte dit dan efter, berättar Victor Tjernberg från Sundsvall.

– Samtidigt ringde Nisse till mig och jag åkte dit efter skolan. Och visst – det var ju en svarthuvad sparv, en utfärgad hane.

Sparven höll till vid fågelmatningen fram till morgonen den 16 maj. Björn

Albinson, Alingsås, blev den siste att larva ut den kl 04.20. Sedan var den försvunnen. Någon tror att en katt kan ha tagit den.

Den 13 maj rapporterades ytterligare en svarthuvad sparv i Siksjö, Lpl. Under samma vecka kom dessutom hittills obekräftade uppgifter om tre svarthuvade sparvar i Juoksengi, och två i Övertorneå, Nb. Under en längre period hade det rått sydostvindar i landet.

Kommentar: Före Selångerfågeln finns det 27 godkända fynd av svarthuvad sparv i Sverige.

Blåkråka vid Vomb

Foto: Lasse Olsson

Blåkråkan vid Vomb i Skåne har med råge slagit rekord som långstannare i modern tid. Den upptäcktes den 31 juli och var kvar ända till den 23 augusti. Den är också den mest kryssade nya arten i år – en stark kandidat till Kungsart 2002. Hittills (26 aug) har 199 C3-skådare uppdaterat sig på hemsidan. Uppskattningsvis har cirka 1.500 skådare sett blåkråkan som exponerat sig öppet och ofta på nära håll.

Ytterligare en blåkråka passerade Ottenby den 18 augusti, men tyvärr får vi nog räkna med allt färre blåkråkeobsar i framtiden. Arten har minskat kraftigt i sitt utbredningsområde.

Kommentar: Det här var den första dragbara blåkråkan sedan Hedemora-fågeln 1998.

Gråsångare, Ottenby

Foto: Ottenby Fågelstation/Johan Eriksson

Efter en lång raritetstorka smälde Ottenby fågelstation till med en fångad gråsångare. Det var **Johan Eriksson** som plockade den ur ett av näten på morgonen den 19 augusti.

Den släpptes vid halvåtta tiden vid norra vindskyddet och dök rätt ner bland nässlorna, men kunde inte återupptäckas förrän mitt på dagen. För att alla tillresta skulle ha en chans att

se skulkaren stöttes fågeln varje timme.

Kommentar: Det finns tidigare sju godkända fynd av gråsångare i Sverige.

Foto: Jens Morin

Träskångare i Salmis

– Mörkertalet är stort. Det sitter nog träskångare lite varstans i Norrbotten, säger **Andreas Livbom** som på morgonen den 28 juni upptäckte en träskångare i Salmis, strax väster om Haparanda.

– Vi har gjort en hel del nattsångarrundor i år, säger Andreas som bor i Luleå. När han säger rundor så är det inte med sydsvenska mått. Här kör man 30-40 mil per natt och lyssnar av!

– Den här träskångaren var med största sannolikhet nyanländ när jag hittade den kvart i sju på morgonen. Jag hade varit där och lyssnat kvällen före och även under natten, men då hördes ingenting.

Upptäckten glädde många eftersom det var fullt av skådare i Norrbotten för att bli lyssna på nordsångare. Tyvärr blev träskångaren inte lika långvarig som Ångesby-fågeln i fjol utan försvann efter bara några dagar.

Kommentar: Före Salmis-fågeln finns det sex godkända fynd av träskångare i Sverige. Tre av dessa rör sig om fyrfallna fåglar.

Foto: Hampus Lejon

Ringnäbbad mås på Stora Karlsö

En adult ringnäbbad mås upptäcktes av **Jim Sundberg** på Stora Karlsö den 25 maj.

– Fågeln sågs till och från under en dryg månads tid och höll mest till i Norrhamn, berättar **Björn Lilja**, Visby.

Kommentar: Det finns tidigare nio godkända fynd av ringnäbbad mås i Sverige.

Som synes orädd

Kohägern vid Lövsund den 14 maj gäckade de flesta. Få skådare hann fram.

Foto: Jörgen Israelsson

Landets första dragbara kohäger

Mariestad-Nyköping-Åland-Mönsterås. Landets första dragbara kohäger gäckade de flesta. Först dök den upp på ett hustak i Mariestad sent på kvällen den 13 maj, men försvann snabbt.

Dagen efter vid 19-tiden lämnade **Kjell Karlsson** från Nyköping ett meddelande på **Jörgen Israelssons** mobil.

– Han hade varit i Portugal och när han åkte hem från Arlanda passerade han Lövsund nordväst om Nyköping. Där hade han – vad han kunde bedöma – sett en kohäger gå omkring i en beteshage.

– Jag lyssnade av hans meddelande en halvtimme senare och satte mig direkt i bilen för att kolla upp det hela, berättar Jörgen.

– Jodå, mycket riktigt. Kohägern gick i hagen och jag larmade ut den vid 20-tiden på kvällen.

Nu blev det fart på skådarsverige. Om bara ett par timmar skulle det vara mörkt. Tiden var knapp. Med kännedom om kohägrars vanor var det bara en tidsfråga innan den skulle dra iväg för att uppsöka nattkvist i något träd.

Och mycket riktigt, efter en knapp timme flög den upp på ett ladutak, blev mobbad av en kaja och flög iväg på låg höjd norrut. Bara ett 10-tal C3-skådare hann fram för att se den, däribland **Johan Wallin** som ende stockholmare. Uppskattningsvis ett 100-tal skådare var mindre än en halvtimme ifrån. Trots intensivt eftersök i närområdet kunde kohägern inte återfinnas.

Den 16 maj dök hägern upp på Eckerö på Åland. Där stannade den i två dagar. I efterhand kom uppgifter om att kohägern uppehållit sig i Elmhult i Mönsterås kommun, Småland, den 19 och 20 maj, alltså mitt under C3s pingstattsning på Öland. Andra uppgifter gör gällande att den skulle

ha varit kvar i området ytterligare ett par dagar. Därefter är dess fortsatta öde okänt. Om det rör sig om samma fågel har den snurrat runt ordentligt under en knapp vecka.

Kommentar: Kohägern i våras var det andra fyndet i landet. Det första utgjordes av ett dött exemplar som hittades i Åkersberga, Uppland, den 19 maj 1987. Den hade ringmärkts i Spanien året före.

Vitgumpsnäppa i Beijershamn

Foto: Jonas Bonnedahl

Den 30 maj blev en magnifik vadar dag på många håll i landet, inte minst på Öland. En front tvingade ner bl a närmare 5 000 kärnsnäppor vid Beijershamn. Vid södra tornet upptäckte Växjö-skådarna **Tomas Lundqvist** och **Johannes Rydström** sent på eftermiddagen en vadare som de ganska snabbt kunde bestämma till vitgumpsnäppa. Den kunde ses i några timmar innan hela vadarflocken lyfte och landade på en ö ute i Kalmarsund. Trots eftersök kunde vitgumpen inte återupptäckas.

– Det var många skådare som befann sig på Öland och jag skulle tro att runt 150 fick se den, säger **Peter Nilsson** som snabbt var på plats.

Kommentar: Det här var det 15:e fyndet av vitgumpsnäppa i Sverige.

SAMMANSTÄLLNING & INTERVJUER:
BISTER

Observera att de beskrivna fynden ännu inte granskats av RK. Uppgifterna om tidigare godkända fynd har hämtats ur Svenska Fågellistan framtagen av Kalle X. www.club300.se/listor/svelist/